

спілкуємося з батьками / пам'ятка

Насильство в родині— не злочин? Ламаємо стереотипи

Зазвичай чоловіки, а інколи й жінки сприймають насильство в сім'ї через призму гендерних стереотипів на кшталт «б'є — значить любить». А отже й не звертаються до правоохоронних органів, аби отримати захист. Тим паче, що в Кримінальному кодексі не було конкретної статті, яка б чітко й однозначно встановлювала: насильство — це злочин, навіть якщо події розгортаються «в родинному колі» й нібито нікого, крім членів сім'ї, не стосуються.

Минув рік, як набрав чинності [Закон України «Про запобігання та протидію домашньому насильству»](#) від 07.12.2017 № 2229-VIII (далі — Закон № 2229-VIII). Законодавство чітко визначає, що таке домашнє насильство та які його форми. Проте й нині діти часто стають не лише свідками бурхливих сварок та бійок батьків, а й самі зазнають знущань та побоїв. Унаслідок цього вони отримують психологічні травми, тілесні ушкодження чи навіть гинуть.

Із 11 січня 2019 року в Україні передбачена кримінальна відповідальність за умисне систематичне вчинення **фізичного, психологічного або економічного насильства**.

Відповідно до ст. 1261 Закону України «Про внесення змін до Кримінального та Кримінального процесуального кодексів України з метою реалізації положень Конвенції Ради Європи про запобігання насильству стосовно жінок і домашньому насильству та боротьбу з цими явищами» від 06.12.2017 № 2227-VIII кримінальна відповідальність передбачена за насильство щодо подружжя чи колишнього подружжя або іншої особи, з якою винний перебуває чи перебував у сімейних або близьких відносинах, що **приводить до:**

- фізичних або психологічних страждань;
- розладів здоров'я;
- втрати працездатності;
- емоційної залежності;
- погіршення якості життя потерпілої особи.

Таке насильство **карається:**

- *громадськими роботами* — на строк від 150 до 240 годин;
- *арештом* — на строк до шести місяців;

- *обмеженням волі* — на строк до п'яти років;
- *позбавленням волі* — на строк до двох років.

Аби допомогти своїм вихованцям та протидіяти домашньому насильству, насамперед ознайомте батьків із чинним законодавством. Інформація про визначені законом види домашнього насильства та норми кримінальної відповідальності за такі протиправні дії допоможе зламати усталені стереотипи.

ДОМАШНЄ НАСИЛЬСТВО

Діяння (дії або бездіяльність) фізичного, сексуального, психологічного або економічного насильства, що вчиняються в сім'ї чи в межах місця проживання або між родичами, або між колишнім чи теперішнім подружжям, або між іншими особами, які спільно проживають (проживали) однією сім'єю, але не перебувають (не перебували) у родинних відносинах чи у шлюбі між собою, незалежно від того, чи проживає (проживала) особа, яка вчинила домашнє насильство, у тому самому місці, що й постраждала особа, а також погрози вчинення таких діянь.

[п. 3 ст. 1 Закону № 2229-VIII](#)

ЕКОНОМІЧНЕ НАСИЛЬСТВО

Економічне насильство — умисне незаконне позбавлення людини їжі, житла, майна, документів чи коштів, які потрібні для життя.

До ознак економічного **виду насильства в родині** належать:

- перешкоджання в доступі до їжі, житла, майна;
- заборона або обмеження використання власних коштів;
- примушування або заборона працювати;

- перешкоджання в отриманні необхідних послуг;
- примушування до жебрацтва.

Часто людина, що зазнає економічного насильства, змушена випрошувати кошти на будь-яку покупку, збирати чеки для звіту, питати дозволу на всі свої дії.

[п. 4 ст. 1 Закону № 2229-VIII](#)

ПСИХОЛОГІЧНЕ НАСИЛЬСТВО

Психологічне насильство — це умисний вплив на психологічний стан іншої людини за допомогою словесних образ чи погроз, що спричиняє емоційну невпевненість та завдає шкоди здоров'ю.

Виділяють основні ознаки психологічного **виду насильства в родині**:

- словесні образи та приниження;
- регулярні маніпуляції;
- постійні погрози та переслідування;
- безпідставна критика й зневажання;
- нехтування бажаннями та потребами;
- контроль за репродуктивною сферою життя;
- відмова в захисті честі та гідності;
- дискримінація по походженню, віросповіданню чи переконанням.

Нерідко психологічне насильство сприймається постраждалою особою як належна частина стосунків. Але в здорових відносинах немає місця для агресії та примушування.

[п. 14 ст. 1 Закону № 2229-VIII](#)

СЕКСУАЛЬНЕ НАСИЛЬСТВО

Сексуальне насильство означає будь-які дії сексуального характеру, вчинені проти волі повнолітньої людини та всякі сексуальні дії стосовно дитини.

Проявами сексуального **виду насильства в родині** є наступні:

- зґвалтування;
- дотики до інтимних частин тіла без згоди;
- примушування до небажаних сексуальних контактів;
- змушування до споглядання сексуальних дій;
- наполягання на вагітності або аборті;
- спонукання до роботи в порноіндустрії.

Сексуальні контакти повинні відбуватися за повної згоди обох партнерів. Всі дії, які суперечать бажанням одного з них, є насильством.

п. 15 ст. 1 Закону № 2229-VIII

ФІЗИЧНЕ НАСИЛЬСТВО

Фізичним насильством називають умисне нанесення тілесних ушкоджень, яке може призвести до травмування та фізичних або психічних захворювань, а інколи до смерті.

Запідозрити насильство можна по таких ознаках:

- побої, стусани та ляпаси;
- створення ситуацій, що загрожують життю та здоров'ю;

- обмеження вільного пересування;
- ненадання необхідної допомоги, ліків, медичного догляду;
- перешкоди для сну й відпочинку;
- змушування до вживання наркотиків чи алкоголю;
- примусове переміщення зі застосуванням обману, погроз

п. 17 ст. 1 Закону № 2229-VIII